

הוא אמור רק בשבע מצות של בני נח בלבד!?

ותמהינן על שאלת רב שימי בר חייא: הא איכא נמי, הרי יש גם מצות מילה שנצטוה אברהם אבינו! ואם כן, איך אמר רב שימי "ואימא שבע מצות בלבד"? [מהרש"א]

אלא, בהכרח, כך שאל רב שימי בר חייא: ואימא שאברהם אבינו קיים שבע מצות, ומילה בלבד!

אמר ליה רב תירוצ: אם נאמר כן — "מצותי ותורותי" למה לי?

[אם קיים שבע מצות בלבד — למה נאמר גם שקיים "תורותי"?]

אמר רבא ואיתימא [ויש אומרים] רב אשי: קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין, שהם מדרבנן. (13)

שנאמר "תורותי" בלשון רבים, כלומר שתי תורות, אחת תורה שבכתב, ואחת תורה שבעל פה.

שינינו במשנה: אם הגיע [זמן השחיטה] הרואה אומר ברקאי. מתיא בן שמואל אומר: האיר פני כל המזרח עד שבחרון, והוא אומר הן.

ומניחה הגמרא שהיות ובדברי תנא קמא נאמר שהרואה אומר "ברקאי", משמע שגם מתיא בן שמואל מדבר על הרואה, וסובר, שהרואה אומר "האיר פני המזרח עד שבחרון".

ועל כך המשיך מתיא בן חרש ואמר: "והוא אומר הן".

והוינן בה: מאן, מי הוא זה שאמר "הן"?

אילימא הך דקאי אאיגרא, אם נאמר שהרואה שעמד על הגג הוא זה שאמר "הן", קשה:

[ומתבטאת הגמרא בביטוי של משל]: וכי הוא, אותו האדם שחלים, חלם חלום, והוא עצמו יהיה זה אשר מפשר [פותר אותו]!?

והנמשל: וכי זה ששאל אם האיר המזרח הוא עצמו יענה על שאלתו "הן"!?!

אלא, שמא תאמר הך דקאי אארעא, שהעומד על הארץ הוא זה שענה הן. כלומר, שהרואה שאל האם האיר פני המזרח? וענה העומד על הארץ "הן".

אם כן קשה: מנא מנין העומד על הארץ ידע שהאיר המזרח?

ומתרצינן: איבעית אימא אם תרצה תפרש ותאמר: הך דקאי אארעא העומד על הארץ אמר הן. ואיבעית אימא ואם תרצה תאמר: הך דקאי אאיגרא העומד על הגג אמר הן.

ומפרשת הגמרא:

איבעית אימא, הך דקאי אאיגרא אמר הן — וכך פירושו: אמר איהו אמר העומד על הגג: האיר פני כל המזרח!

הרמב"ן. והאריך בזה.

13. תו"י הקשו: מדוע נקט עירובי תבשילין יותר

משאר מצוות דרבנן?

ותירץ הריטב"א: שעירוב תבשילין היא מצוה